

Postup učitelů

Prve nežli řádně zkoušení učitelové zde usazeni byli, vyučoval prý N. Dobrovolný, který pouze krejčím, nikoli učitelem cvičen byl. Nejprvnější učitel byl František T A U L. Kdy by ustanoven a potvrzen byl, to se neví, snad ten samý čas, jak se počala škola r. 1760. Tento učitel skrze celých 12 roků auřad zastávací měl a pak v roku 1772 do Losenice k přesazení přešel.

Po Františkovi T A U L O V I nastoupil za školního učitele Fratišek V A N Ě K, který skrze svou neunavenou pilnost v literárním umění a zběhlost v hudbě /jak se o něm v předešlých spisech vypravuje/ pochvaly zasloužil. Ten samý skrze celých 30 roků v učitelství býti měl, napotom pak ponevadž sluch ztratil, ke škole neschopen jsauce, za kostelníka ~~vy~~volen byl, a v té povinnosti skrze 4 roky k starosti své živobytí podporoval, zemřel v Pánu v roku 1802, dne 18. dubna.

Nastupitel Františka V A Ň K A jmenoval se František KYSELO, který v roku 1798 od Jeho Exelence Františka, knížete z Dietrichšteina potvrzení na školu /Decret/ obdržel, on v SOBOTĚ celých 14 roků trávil. Když pak skrze své přičinění a šetrnost sobě nějaké hospodářství zavedl poodstaupil v roku 1812 samochtíc a dobrovolně od školy.

Jeho nástupce slaul Jakob STANĚK, který od té samé Milostivé Vrchnosti, jako předešlý v nadřečeném roku 1812 potvrzení na školu obdržel. Tento slaužil skrze 8 roků při škole, a napotom dne 16. ho března 1820 roků v Pánu zemřel.

Po jeho smrti obdržel J O S E F L U N Z A R /jeho nástupce/ od nařečené Milostivé Vrchnosti na způsob předešlých dne 6. května 1820 roků dekret neb stvrzení na Sobotskou školu, kdežto již 25 roků jak při chrámu Páně, tak též při škole službu zastává, poněvadž ale skrze churavost a jeho stáří sobě ulehčení hledaje, usmyslil sobě, jeho školní službu v roku 1843 V o j t ě c h o v i PAULUSOVI postaupiti, že ale Milostivá Vrchnost jeho žádost ztvrđiti neráčila, žádal v roku 1844 o provizora, na kteraužto žádost Veleslavná Konstistoř vejš jmenovaného Voj. P a u l u s e toho samého roku od 3 ho října za zástupce nadřečené školy ustanoviti a potvrđiti ráčila.

/Pozdejší zápis V. Pauluse/

Jak žili naši předkové nám mohou jen částečně povědět kroniky a archivní dokumenty, které jsem použil pro zpracování této matriky-kroniky rodu Janáčků. Poněvadž již mnoho o minulých časech jsem zapsal do předešlých kronik, nebudu opakovat události už zapsané. Uvedu jen stručné dějiny v obci Sobiňově ve století 19. a 20, abych navázal na zprávy ze 17. a 18. století, kterými zpestřil řádnost dat našich předků, d.p. P. Josef M a l ý.

Poněvadž škola je základ pro každého člověka, uvedeme její dějiny v Sopotech.

Školní kronika založená roku 1844 učitelem Paulusem uvádí, že škola v Sopotech vznikla v době kdy byla zřízena fara, tedy kol roku 1760. Tuto zprávu přejal i c.k. okresní inspektor Zeman, v knize Chotěbořsko- školství, která byla vydaná r. 1910. Musíme tedy tyto zprávy uvést na pravou míru.

Učitel Paulus pravděpodobně neměl možnosti ověřit tyto zprávy. Podle pramenů z archivu panství Polensko- přibyslavského zjišťujeme:

Roku 1664 - Studenecký kantor o pouti v Sopotech hrál při bohoslužbách na regal/malé přenosné varhany/ za to obdržel 15 krejcarů.

Roku 1670 - hrál studenecký kantor o pouti na regal za 9 kr. Dosud se nejmenuje kantor sopotský, ale už roku

1692 v záznamech se praví: od udělání kamen v chalupě při kostele 1 zlatý.

Roku 1698 od Blažka z Branžova koupeno 2000 šindelů na pobíjení chalupy Ambrožovy vedle kostela.

Roku 1703 obdržel studenecký kantor odměnu 1 zl 10 kr, že na positiv /malé nepřenosné varhany pevně umístěné/ od kolika let hrál. Tedy ještě Sopoty neměly svého varhaníka, ale už měly stabilní varhany.

Jistější zpráva o škole v Sopotech je z roku 1705.

Dne 16. května dáno sklenáři krucemburskému od udělání nových oken do školy 45 krejcarů. Prvně jmenován je kantor roku 1708. Kantorem v Sopotech byl toho roku A M B R O Ž J E L Í N E K. Viz - rok 1698 chalupa Ambrožova vedle kostela!! A ještě dříve - rok 1692 - pořízení kamen do chalupy při kostele! Šlo jistě o školu.

Roku 1710. Do školy sopotské zhotoveny opět dvě nová okna na účet záduší a spravovány zde kamna.

Roku 1716. Dána okna do staré sopotské školy.

Roku 1717, dne 11. prosince dával krucemburský hrnčíř do nové sopotské školy dvoje nová kamna. Byla tedy nová škola v Sopotech. Uvádí se účet za postavení školy Jakubu Rajspurkrovi a dalším řemeslníkům, kteří se na stavbě zúčastnili.

Podrobnosti účtu - v kronice Ze starých pamětí, K. Janáček, r. 1972. Byla tedy nová škola v Sopotech, postavena roku 1717 na účet záduší a měla trvání ještě za zřízení fary, tedy i po r. 1760, v místech dnešní farské zahrady.

Kolem roku 1734 je zaznamenáno: rektor školy sopotské Matěj Dobrovolný měl pronajatou louku zádušní za 20 kr. ročně. Ročního platu měl od záduší 2 zl.

Roku 1740. Kantorovi dávano té doby ročně 3 zl. Nájemné ze zádušní louky bylo však zvýšeno na 1 zl. ročně.

Roku 1788. Kantor dostával ročně odměny ze zádušního jmění 4 zl, 30 krejcarů.

Dále můžeme vyučování dětí v Sopotech sledovat podle záznamu Pauluse, který jmenuje některé učitele. Kolem roku 1817 vyučoval František Staněk, jeho nástupcem se stal Josef Lunzar, po něm Vojtěch Paulus, zakladatel školní kroniky. Pak už jsou učitelé zachyceni až do konce století 19. a pak následují v druhé školní kronice až do dnešní doby.

Tak jak jsme prošli stručnými dějinami školy podle záznamů, můžeme sledovat i střídání kněží v Sopotech, zase podle pamětních knih. Dříve však si přečteme několik záznamů z kronik školních, kde jsou i události jiné, týkající se obce Sobíňov a politického dění.

Když učitel Vojtěch Paulus počal psát školní kroniku, tedy v roce 1844,

zapsal taky děti schopné do školy, ze Sobiňova, Nové Vsi, Markvartic, Bílku, Malochýna, Křivého, Branžova. Bylo jich celkem 169.

Roku 1870 uvádí děti:

Ze Sopot	24	
Sobiňova	54	
Nové Vsi	53	
Markvartic	0	/Chodily do ev.šk. v Sobiňově,
Bílku	59	
Malochýna, Křivého	6	
Branžova	8	
Nového Ranska	20	
Celkem	<u>224</u>	dětí

Ve školním roce 1892 -3 bylo školou povinných dětí:

Sopoty	29		
Sobiňov	72 +1 do Chrudimi	+ 10 evang, soukr.	+ 2 pro vady ducha neb těla
Nová Ves	81	13 evang. soukr.	+ 4 " "
Markvartice	5	6 " "	
Branžov	11		
Malochýn	3 +1 do Chotěboře		
Bílek	56 +2 " "	13 " "	
Nové Ransko	37	1 " "	
Celkem	294 +4 jinou školu	+43 evangeliků soukr.	+ 7 vady ducha a těla

Roku 1894 -5 bylo dětí 286.

Roku 1896 -7 bylo dětí 283, 135 chlapců, 148 děvčat.

Jak přibývalo obyvatelův obci Sobiňově, tak přibývalo i žáků do Sopotské a Sobiňovské školy. Zapisovatelé učitelé uvádějí i stav dětí na konci školního roku. Ten byl někdy větší, jindy menší, podle toho kolik dětí bylo propuštěno při dosažení 14 let, kdy byly propouštěny během roku. I hodně žáků odcházelo odstěhováním, zvláště děti podruhů, pracujících u větších rolníků.